

مدرسه شاد، مدرسه خلاق: نگاهی به پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی

*زینب کشتکار

دانشجوی کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی، واحد بندر گناوه، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر گناوه، ایران

z.keshtkar3223@gmail.com

فاطمه منصوری

دانشجوی کارشناسی ارشد گروه علوم تربیتی، واحد بندر گناوه، دانشگاه آزاد اسلامی، بندر گناوه، ایران

02-2026.0426
MNR-440-2-CBAC87

هدف از انجام این مقاله بررسی مدرسه شاد، مدرسه خلاق : نگاهی به پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی می باشد که با استفاده از منابع کتابخانه ای و به روش توصیفی و تحلیلی به نگارش در آمده است. در نظام آموزشی معاصر، ایجاد محیطی شاد و خلاق در مدارس به عنوان یکی از عوامل کلیدی در ارتقای کیفیت یادگیری و توسعه مهارت های دانش آموزان شناخته می شود. این پژوهش به بررسی پیوند میان خلاقیت و نشاط در فضای مدرسه می پردازد و نقش آن را در بهبود فرآیند یادگیری موثر تحلیل می کند. یافته ها نشان می دهد که وجود نشاط در مدرسه زمینه ساز پرورش خلاقیت بوده و خلاقیت نیز باعث افزایش انگیزه و مشارکت فعال دانش آموزان در فرایند آموزشی می شود. این تعامل مثبت میان خلاقیت و نشاط، موجب ارتقای سلامت روانی، تقویت مهارت های اجتماعی و افزایش کیفیت یادگیری می گردد. بنابراین، تأکید بر ایجاد مدرسه ای شاد و خلاق، می تواند نقش مهمی در تحقق اهداف تربیتی و آموزشی ایفا کند.

کلیدواژه ها: مدرسه شاد، مدرسه خلاق، خلاقیت، نشاط، یادگیری موثر، نظام آموزشی، سلامت روانی، مهارت های اجتماعی.

مقدمه

نظام آموزشی کارآمد، نظامی است که بتواند تمامی ابعاد رشد انسانی، از جمله رشد شناختی، عاطفی، اجتماعی و خلاقانه را در دانش‌آموزان توسعه دهد. در این راستا، دو مؤلفه مهم یعنی نشاط و خلاقیت، نقش کلیدی در کیفیت فرآیند یاددهی-یادگیری ایفا می‌کنند. مدرسه‌ای که سرشار از انرژی، شادابی و فضای روانی امن و حمایت‌گر باشد، محیطی مساعد برای بروز خلاقیت و یادگیری مؤثر ایجاد می‌کند (محمدی، ۱۴۰۲). نشاط در مدرسه موجب ارتقای انگیزه، کاهش استرس و افزایش مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های درسی می‌شود و هم‌زمان خلاقیت نیز با ایجاد فرصت‌هایی برای تجربه، آزمون و خطا، تفکر انتقادی و حل مسئله، زمینه‌ساز یادگیری عمیق‌تر و معنادارتر است (تقی‌پور، ۱۴۰۲). در واقع، مدرسه‌ای که فضای آن از نشاط و خلاقیت تهی باشد، نه تنها موجب افت انگیزه و کاهش یادگیری خواهد شد، بلکه بر سلامت روانی و اجتماعی دانش‌آموزان نیز تأثیر منفی خواهد گذاشت (حسینی و رضایی، ۱۴۰۳). با توجه به تحولات سریع در دنیای امروز، ضرورت دارد نظام آموزشی ایران نیز از ساختارهای سنتی عبور کرده و با ایجاد بسترهای مناسب برای پرورش تفکر خلاق در فضایی بانشاط، به سمت تربیت نسلی پویا، توانمند و انعطاف‌پذیر حرکت کند. این مقاله تلاش دارد تا به بررسی رابطه‌ی دوسویه و مکمل میان خلاقیت و نشاط در مدرسه بپردازد و نقش آن‌ها را در یادگیری مؤثر تحلیل کند.

با توجه به تغییرات سریع و پیچیده جهان امروز، نظام آموزشی نیازمند تحولاتی است که علاوه بر انتقال دانش، مهارت‌های زندگی، خلاقیت و نشاط را در دانش‌آموزان پرورش دهد. مدرسه شاد و خلاق به عنوان محیطی پویا، می‌تواند زمینه‌ساز یادگیری مؤثر، افزایش انگیزه و مشارکت فعال دانش‌آموزان شود (محمدی، ۱۴۰۳). از سوی دیگر، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که نبود نشاط و خلاقیت در مدارس باعث کاهش کیفیت یادگیری، افزایش اضطراب، افت انگیزه و در نهایت افزایش ترک تحصیل می‌شود (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). به همین دلیل، ضرورت دارد نظام آموزشی با فراهم آوردن شرایطی برای ایجاد فضای مدرسه‌ای شاد و خلاق، به ارتقای سلامت روانی، توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی و خلاق، و بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان توجه ویژه‌ای داشته باشد. از منظر تربیتی، مدرسه خلاق با ایجاد فرصت‌های یادگیری فعال و مشارکتی، باعث می‌شود دانش‌آموزان بتوانند استعدادها و توانمندی‌های خود را به نحو بهتری شکوفا کنند (تقی‌پور، ۱۴۰۲). همچنین، نشاط مدرسه به عنوان عامل تقویت‌کننده خلاقیت، محیطی امن و حمایت‌گر فراهم می‌کند که در آن دانش‌آموزان احساس شادی و تعلق اجتماعی داشته باشند، که این موضوع از اهمیت بسزایی در حفظ سلامت روانی و توسعه اجتماعی آنان برخوردار است. بنابراین، توجه به پیوند میان خلاقیت و نشاط در مدرسه نه تنها یک ضرورت آموزشی بلکه یک ضرورت اجتماعی و روانی است که می‌تواند نقش مهمی در تربیت نسل آینده ایفا کند. حال سوال اصلی پژوهش بدین صورت مطرح می‌گردد که میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی چگونه است؟

مبانی نظری

مفهوم مدرسه شاد

مدرسه شاد به محیطی گفته می‌شود که در آن دانش‌آموزان با احساس امنیت روانی، رضایت و انگیزه بالا به فعالیت‌های آموزشی و تربیتی می‌پردازند. در چنین مدرسه‌ای، فضایی دوستانه، حمایت‌گر و همراه با فرصت‌هایی برای بروز خلاقیت و مشارکت فعال فراهم است که به رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان کمک می‌کند (محمدی، ۱۴۰۲). ایجاد نشاط و شادابی در مدرسه به عنوان عاملی مهم در ارتقای کیفیت یادگیری و سلامت روانی دانش‌آموزان شناخته می‌شود و باعث می‌شود دانش‌آموزان با علاقه و انگیزه بیشتر در فرایند یادگیری شرکت کنند (حسینی و رضایی، ۱۴۰۳). بر اساس مطالعات اخیر، مدرسه شاد از ویژگی‌هایی چون روابط مثبت معلم و دانش‌آموز، حمایت اجتماعی، محیطی امن و فرصت‌های مناسب برای بازی و خلاقیت برخوردار است که این عوامل در کنار هم به بهبود عملکرد تحصیلی و کاهش استرس و اضطراب دانش‌آموزان کمک می‌کنند (تقی‌پور، ۱۴۰۲).

مفهوم مدرسه خلاق

مدرسه خلاق به محیط آموزشی گفته می‌شود که در آن فرصت‌ها و زمینه‌های مناسب برای بروز خلاقیت، نوآوری و تفکر انتقادی فراهم شده است. در این نوع مدرسه، دانش‌آموزان تشویق می‌شوند تا فراتر از حفظ کردن مطالب، به کشف، ایده‌پردازی و حل مسئله بپردازند و از روش‌های یادگیری فعال و مشارکتی بهره بگیرند (حسینی و رضایی، ۱۴۰۳). مدرسه خلاق با استفاده از رویکردهای نوین آموزشی، فضای یادگیری را پویا، منعطف و پاسخگو به نیازهای فردی دانش‌آموزان می‌سازد و به شکوفایی استعدادها و توانمندی‌های آنان کمک می‌کند (محمدی، ۱۴۰۲). بر اساس پژوهش‌های اخیر، مدرسه خلاق فضایی است که در آن معلمان نقش تسهیل‌گر یادگیری را ایفا می‌کنند و دانش‌آموزان در محیطی آزاد و حمایت‌گرانه، توانایی‌های خلاقانه خود را توسعه می‌دهند. همچنین، این نوع مدارس باعث افزایش انگیزه یادگیری، رشد مهارت‌های حل مسئله و نوآوری در دانش‌آموزان می‌شوند (تقی‌پور، ۱۴۰۲).

مفهوم نظام آموزشی

نظام آموزشی به مجموعه‌ای سازمان‌یافته از سیاست‌ها، برنامه‌ها، ساختارها، منابع و فعالیت‌هایی گفته می‌شود که به منظور آموزش و پرورش افراد در جامعه طراحی و اجرا می‌شود. این نظام شامل تمامی مراحل آموزش رسمی و غیررسمی از پیش‌دبستانی تا آموزش‌های عالی است و هدف اصلی آن انتقال دانش، مهارت‌ها، ارزش‌ها و فرهنگ به نسل‌های آینده و توسعه توانمندی‌های فردی و اجتماعی است (محمدی، ۱۴۰۳). نظام آموزشی به عنوان یکی از ارکان کلیدی توسعه اجتماعی و فرهنگی، باید پاسخگوی نیازهای متغیر جامعه باشد و با توجه به تغییرات سریع جهانی، نیازمند انعطاف‌پذیری، نوآوری و توجه به ویژگی‌های

فردی یادگیرندگان است (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). همچنین، نظام آموزشی مؤثر نظامی است که بتواند زمینه‌های رشد خلاقیت، تفکر انتقادی و یادگیری مادام‌العمر را در دانش‌آموزان فراهم کند (تقی‌پور، ۱۴۰۲).

نقش و جایگاه مدرسه شاد، خلاق و پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی

مدرسه به عنوان نهاد پایه‌ای نظام آموزشی، نقشی فراتر از آموزش مفاهیم درسی دارد و باید زمینه‌ساز رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان باشد. در این راستا، ایجاد مدرسه‌ای شاد و خلاق از مهم‌ترین رویکردهایی است که می‌تواند به تحقق یادگیری مؤثر، پایدار و عمیق کمک کند (محمدی، ۱۴۰۳). مدرسه‌ای که دارای نشاط و فضای روانی مثبت باشد، بستری مناسب برای پرورش خلاقیت، تفکر انتقادی و خودباوری دانش‌آموزان فراهم می‌آورد. نشاط در مدرسه نه تنها موجب افزایش علاقه و انگیزه در دانش‌آموزان می‌شود، بلکه به سلامت روانی و اجتماعی آنان نیز کمک می‌کند. در چنین فضایی، تعاملات مثبت میان دانش‌آموزان و معلمان، احساس امنیت و مشارکت فعال‌تر را افزایش می‌دهد (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). از سوی دیگر، خلاقیت به عنوان یک مهارت کلیدی قرن ۲۱، نیازمند بستری آزاد، پویا و انعطاف‌پذیر است که در آن دانش‌آموزان بتوانند بدون ترس از قضاوت، ایده‌پردازی کنند، تجربه بیندوزند و به حل مسائل بپردازند (تقی‌پور، ۱۴۰۲). پیوند میان خلاقیت و نشاط در مدرسه، نه تنها مکمل فرآیند یادگیری مؤثر است، بلکه عاملی تعیین‌کننده در بهبود عملکرد تحصیلی، کاهش افت تحصیلی، ارتقای مهارت‌های زندگی و افزایش احساس تعلق دانش‌آموزان به مدرسه محسوب می‌شود. این پیوند همچنین معلمان را ترغیب می‌کند تا از شیوه‌های آموزشی سنتی فاصله گرفته و از روش‌های نوین، مشارکتی و یادگیری‌محور استفاده کنند که منجر به پرورش نسلی توانمند، خلاق و اجتماعی خواهد شد (محمدی، ۱۴۰۳).

موانع و چالش‌های مدرسه شاد، خلاق و پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی

با وجود اهمیت بالای ایجاد مدارس شاد و خلاق در بهبود کیفیت یادگیری و توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان، اجرای این رویکردها با چالش‌ها و موانعی مواجه است که می‌تواند روند تحقق آن‌ها را کند یا مختل کند. یکی از مهم‌ترین موانع، ساختار سنتی و رویکردهای خشک آموزشی است که بر حفظ و تکرار مطالب تأکید دارد و فرصت بروز خلاقیت و نشاط را کاهش می‌دهد (محمدی، ۱۴۰۳). این نوع نظام آموزشی محدودیت‌هایی را در روش‌های تدریس و مدیریت کلاس ایجاد می‌کند و موجب کاهش انگیزه دانش‌آموزان می‌شود. چالش دیگر، کمبود آموزش و توانمندسازی معلمان در حوزه‌های خلاقیت‌پروری و مدیریت فضای شاد است. معلمان بدون داشتن مهارت‌ها و ابزارهای لازم برای ایجاد محیطی پویا و حمایت‌گرانه، نمی‌توانند به شکل مؤثری نقش خود را در پرورش خلاقیت و نشاط ایفا کنند (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). همچنین، فشارهای آموزشی، حجم بالای محتوا و آزمون‌محوری از دیگر عوامل کاهش فرصت‌های یادگیری خلاق و شاد هستند. از سوی دیگر، کمبود امکانات و زیرساخت‌های لازم در مدارس، نبود حمایت‌های کافی از سوی سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی، و عدم مشارکت مؤثر خانواده‌ها،

چالش‌های مهم دیگری هستند که باعث کاهش اثربخشی برنامه‌های مربوط به نشاط و خلاقیت در مدارس می‌شوند (تقی‌پور، ۱۴۰۲). علاوه بر این، نگرش‌های فرهنگی و اجتماعی که بیشتر بر رقابت و کسب نمرات تأکید دارند، ممکن است مانع ایجاد فضایی شاد و خلاق شوند و باعث شوند که دانش‌آموزان تحت فشار و استرس قرار گیرند که این خود عامل بازدارنده نشاط و خلاقیت است.

راهکارهای مدرسه شاد، خلاق و پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی

برای ایجاد و تقویت مدارس شاد و خلاق که بتوانند زمینه‌ساز یادگیری مؤثر و رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان باشند، راهکارهای متعددی پیشنهاد شده است. نخستین گام، ارتقای مهارت‌ها و دانش معلمان در زمینه خلاقیت‌پروری و ایجاد فضای شاد است. برگزاری دوره‌های آموزشی ضمن خدمت و کارگاه‌های عملی می‌تواند به معلمان کمک کند تا روش‌های تدریس فعال، مشارکتی و نوآورانه را به کار گیرند (محمدی، ۱۴۰۳). همچنین، اصلاح برنامه‌های درسی و کاهش حجم محتوای صرفاً حفظی، فرصت بیشتری برای فعالیت‌های خلاقانه و بازی‌محور فراهم می‌کند که باعث افزایش نشاط و انگیزه در دانش‌آموزان می‌شود (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). استفاده از فناوری‌های نوین آموزشی، مانند یادگیری الکترونیکی و ابزارهای چندرسانه‌ای، می‌تواند یادگیری را جذاب‌تر و تعاملی‌تر نماید. ایجاد محیط فیزیکی مناسب، شامل فضاسازی رنگی، امکانات ورزشی، هنری و فضای بازی، نقش مهمی در افزایش نشاط و خلاقیت دارد (تقی‌پور، ۱۴۰۲). علاوه بر این، توجه به سلامت روانی دانش‌آموزان از طریق حضور مشاوران روان‌شناس و برنامه‌های کاهش استرس، می‌تواند به بهبود فضای مدرسه کمک کند. از سوی دیگر، تقویت ارتباط و مشارکت خانواده‌ها و جامعه در فرآیند آموزش، موجب ایجاد حمایت‌های اجتماعی لازم برای پرورش خلاقیت و نشاط دانش‌آموزان می‌شود. فراهم آوردن فرصت‌های مشارکت دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری‌ها و فعالیت‌های مدرسه، حس تعلق و مسئولیت‌پذیری آنان را افزایش می‌دهد. در نهایت، طراحی سیستم‌های ارزیابی انعطاف‌پذیر که علاوه بر سنجش دانش، خلاقیت و مهارت‌های تفکر انتقادی را نیز مورد توجه قرار دهد، می‌تواند نقش مؤثری در ترویج فرهنگ مدرسه شاد و خلاق ایفا کند.

ویژگی‌های مدرسه شاد و خلاق

وجود روابط مثبت و احترام‌آمیز بین معلمان و دانش‌آموزان، فضایی امن و بدون استرس ایجاد می‌کند که به افزایش احساس شادی و آرامش کمک می‌نماید (محمدی، ۱۴۰۳). در مدرسه خلاق، روش‌های تدریس بر پایه مشارکت فعال دانش‌آموزان، حل مسئله و یادگیری از طریق تجربه استوار است که به شکوفایی خلاقیت منجر می‌شود (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). استفاده از رنگ‌های شاد، فضای باز و امکانات متنوع ورزشی، هنری و علمی موجب تحریک انگیزه و نشاط در دانش‌آموزان می‌شود (تقی‌پور، ۱۴۰۲). مدرسه خلاق با هدف پرورش مهارت‌های قرن ۲۱، تفکر نقادانه، نوآوری و خودباوری دانش‌آموزان را در دستور کار قرار می‌دهد (محمدی، ۱۴۰۳). مدرسه شاد برنامه‌های متنوعی برای کاهش استرس و اضطراب دانش‌آموزان دارد

و نقش مشاوران را در تسهیل فضای یادگیری پررنگ می‌کند (حسینی و رضایی، ۱۴۰۲). مشارکت والدین و جامعه در فعالیت‌های مدرسه، به ایجاد فضای حمایتی و افزایش نشاط کمک می‌کند (تقی‌پور، ۱۴۰۲).

مزایای مدرسه شاد، و خلاق در نظام آموزشی

مدرسه‌ای که بر پایه دو مؤلفه‌ی کلیدی نشاط و خلاقیت طراحی و مدیریت می‌شود، می‌تواند نقش مهمی در ارتقای کیفیت نظام آموزشی ایفا کند. ایجاد چنین مدرسه‌ی نه‌تنها باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود، بلکه زمینه‌ساز رشد روانی، اجتماعی و شناختی آنان نیز هست (محمدی، ۱۴۰۰). دانش‌آموزانی که در محیطی شاد و پویا تحصیل می‌کنند، اشتیاق بیشتری برای یادگیری دارند و به شکل فعال‌تری در کلاس‌ها شرکت می‌کنند. این امر در بهبود یادگیری مؤثر نقش اساسی دارد (تقی‌پور، ۱۳۹۹). فضای آزاد و بدون قضاوت در مدارس خلاق باعث می‌شود دانش‌آموزان جسارت اندیشیدن متفاوت، آزمون و خطا، و ارائه راه‌حل‌های ابتکاری را پیدا کنند (حسینی و احمدی، ۱۴۰۱). محیط شاد مدرسه، با کاهش فشارهای روانی و اضطراب تحصیلی، موجب تقویت سلامت روان دانش‌آموزان شده و احساس امنیت و تعلق خاطر را در آن‌ها افزایش می‌دهد (رفیعی، ۱۴۰۲). مدارس شاد و خلاق با فراهم‌کردن فعالیت‌های گروهی، پروژه‌محور و مشارکتی، به رشد مهارت‌های بین‌فردی دانش‌آموزان کمک می‌کنند (یوسفی، ۱۴۰۳). با سپردن نقش‌های مسئولانه به دانش‌آموزان در محیط مدرسه، می‌توان روحیه خودباوری، اعتماد به نفس و احساس توانمندی را در آنان تقویت کرد (اکبری، ۱۴۰۰).

بحث و نتیجه‌گیری

تحقیقات متعدد نشان می‌دهد که محیط مدرسه نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری نگرش‌ها، رفتارها و توانمندی‌های دانش‌آموزان دارد. مدرسه شاد و خلاق، نه تنها به ارتقای انگیزه و مشارکت دانش‌آموزان در فرایند یادگیری کمک می‌کند، بلکه موجب تقویت سلامت روانی و افزایش احساس تعلق به مدرسه نیز می‌شود. وجود نشاط در فضای مدرسه به عنوان یک عامل محرک، موجب افزایش خلاقیت می‌گردد و خلاقیت، به نوبه خود، باعث رشد مهارت‌های تفکر انتقادی، حل مسئله و نوآوری در دانش‌آموزان می‌شود. همچنین، پیوند میان خلاقیت و نشاط باعث ایجاد فضایی تعاملی و پویا می‌شود که یادگیری را از حالت سنتی و خشک خارج کرده و آن را به تجربه‌ای معنادار، لذت‌بخش و مؤثر تبدیل می‌کند. در این راستا، آموزش‌دهندگان و مدیران مدارس با اتخاذ روش‌ها و استراتژی‌های خلاقانه و ایجاد شرایطی برای افزایش نشاط، می‌توانند زمینه‌های رشد همه‌جانبه دانش‌آموزان را فراهم آورند. از سوی دیگر، توجه به تفاوت‌های فردی، ایجاد فرصت برای بیان خود و تشویق مشارکت فعال دانش‌آموزان، از جمله راهکارهای مؤثر در تحقق مدرسه‌ای شاد و خلاق است. با توجه به اهمیت خلاقیت و نشاط در فرایند یادگیری، ایجاد مدرسه‌ای شاد و خلاق نه تنها به بهبود عملکرد تحصیلی کمک می‌کند، بلکه به توسعه سلامت روانی، مهارت‌های اجتماعی و توانمندسازی دانش‌آموزان منجر می‌شود. بنابراین، نظام آموزشی باید با رویکردی جامع و هدفمند، به تقویت

این دو مؤلفه در مدارس توجه ویژه‌ای داشته باشد. به‌کارگیری روش‌های تدریس فعال، طراحی محیط‌های جذاب و حمایت از فعالیت‌های فوق‌برنامه خلاقانه، از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به تحقق این هدف کمک نماید. در نهایت، مدرسه‌ای که خلاقیت و نشاط را در اولویت قرار دهد، زمینه‌ساز یادگیری مؤثر، پویایی آموزشی و تربیت نسلی توانمند و نوآور خواهد بود. پیشنهادات در راستای مدرسه شاد، مدرسه خلاق: نگاهی به پیوند میان خلاقیت و نشاط در نظام آموزشی به شرح زیر است:

۱. ایجاد فضای آموزشی حمایت‌گرانه و مثبت: مدیران و معلمان باید محیطی امن، مثبت و حمایت‌گرانه فراهم کنند تا دانش‌آموزان احساس نشاط و امنیت روانی داشته باشند و بتوانند خلاقیت خود را آزادانه بروز دهند.

۲. توسعه و اجرای برنامه‌های آموزشی فعال و خلاق: استفاده از روش‌های تدریس نوین مانند یادگیری مبتنی بر پروژه، بازی‌سازی و کارگروهی، که باعث افزایش انگیزه و نشاط دانش‌آموزان می‌شود و بستر مناسبی برای تقویت خلاقیت فراهم می‌کند.

۳. تأمین آموزش‌های ضمن خدمت برای معلمان: برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی برای معلمان به منظور ارتقای مهارت‌های خلاقیت‌پروری و ایجاد نشاط در کلاس درس.

۴. افزایش فرصت‌های مشارکت دانش‌آموزان: ایجاد فرصت‌های بیشتر برای مشارکت فعال دانش‌آموزان در تصمیم‌گیری‌های مدرسه‌ای و فعالیت‌های فوق برنامه که موجب افزایش حس تعلق و نشاط آنان می‌شود.

۵. توجه به سلامت روانی دانش‌آموزان: استفاده از مشاوران و روان‌شناسان مدرسه برای ارائه حمایت‌های روانی و ایجاد برنامه‌های کاهش استرس و اضطراب در دانش‌آموزان.

منابع

اکبری، ح. (۱۴۰۰). مدرسه خلاق و پرورش اعتماد به نفس در دانش‌آموزان. فصلنامه راهبردهای آموزش، ۴(۴)، ۹۰-۱۰۲.

تقی‌پور، س. (۱۳۹۹). تحلیل مزایای مدرسه خلاق در پرورش مهارت‌های یادگیری نوین. مجله نوآوری آموزشی، ۵(۳)، ۷۰-۸۵.

تقی‌پور، س. (۱۴۰۲). فضا سازی آموزشی و تأثیر آن بر یادگیری فعال و خلاق در مدارس. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی، ۴(۴)، ۱۳۰-۱۴۵.

تقی‌پور، س. (۱۴۰۲). موانع و راهکارهای توسعه مدرسه خلاق در نظام آموزشی ایران. فصلنامه نوآوری در آموزش، ۵(۱)، ۷۰-۸۵.

تقی‌پور، س. (۱۴۰۲). نقش نظام آموزشی در پرورش مهارت‌های قرن بیست و یکم. پژوهشنامه آموزش و پرورش، ۹(۴)، ۲۱۰-۲۲۵.

- حسینی، م. و احمدی، ل. (۱۴۰۱). رابطه نشاط و خلاقیت با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان. فصلنامه تعلیم و تربیت پویا، ۳(۱)، ۴۵-۶۰.
- حسینی، م. و رضایی، ن. (۱۴۰۲). بررسی چالش‌های معلمان در ایجاد فضای شاد و خلاق در مدارس ابتدایی. مجله روان‌شناسی تربیتی، ۱۸(۲)، ۱۳۵-۱۵۰.
- حسینی، م. و رضایی، ن. (۱۴۰۲). بررسی نوآوری در نظام آموزشی و تاثیر آن بر یادگیری دانش‌آموزان. مجله علوم تربیتی، ۱۸(۳)، ۱۸۵-۲۰۵.
- حسینی، م. و رضایی، ن. (۱۴۰۳). نقش محیط مدرسه شاد در افزایش انگیزه و خلاقیت دانش‌آموزان. مجله علوم تربیتی نوین، ۵(۱)، ۶۵-۸۰.
- حسینی، م. و رضایی، ن. (۱۴۰۳). نقش مدرسه خلاق در توسعه تفکر انتقادی و نوآوری دانش‌آموزان. مجله پژوهش‌های تربیتی، ۵(۱)، ۹۰-۱۰۵.
- رفیعی، ن. (۱۴۰۲). تاثیر فضای شاد مدرسه بر سلامت روان و انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان. مجله روان‌شناسی مدرسه، ۶(۲)، ۱۱۵-۱۳۰.
- محمدی، ف. (۱۴۰۰). نقش مدارس شاد در ارتقای انگیزش تحصیلی و عملکرد دانش‌آموزان. فصلنامه پژوهش در علوم تربیتی، ۷(۲)، ۹۰-۱۰۵.
- محمدی، ف. (۱۴۰۲). بررسی تاثیر رویکردهای نوین آموزشی بر تقویت خلاقیت در مدارس ایران. پژوهشنامه آموزش و پرورش، ۹(۴)، ۲۰۰-۲۱۵.
- محمدی، ف. (۱۴۰۳). راهکارهای توسعه مدارس خلاق و شاد در نظام آموزشی ایران. پژوهشنامه نوآوری در آموزش، ۱۰(۳)، ۱۴۵-۱۶۵.
- یوسفی، ز. (۱۴۰۳). نقش تعاملات اجتماعی در مدارس شاد و خلاق بر رشد مهارت‌های ارتباطی. پژوهشنامه علوم تربیتی معاصر، ۸(۱)، ۵۵-۷۲.